

Вячеслав Стебловський,
аспірант кафедри права та правоохоронної
діяльності
Центральноукраїнського державного
університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-2946-5459>

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ РЕГУЛЮВАННЯ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА В ДЕРЖАВІ

У статті проаналізовано особливості адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища в Україні. Наголошено на актуальності проблеми дослідження в контексті сучасних викликів національній безпеці України, зокрема в умовах військового стану.

Метою статті є уточнення сутності адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища в державі та його складових.

Проаналізовано наукові підходи до розуміння понять «безпекове середовище» та «адміністративно-правове регулювання» у сфері національної безпеки. Визначено, що національна безпека є здатністю держави протистояти зовнішнім та внутрішнім негативним чинникам, які можуть призвести до дестабілізації економіко-політичної в країні. Головна мета адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища полягає у створенні та підтримці стійкої, адаптивної системи захисту національних інтересів в умовах військового стану. На основі аналізу чинного законодавства та наукової літератури визначено структуру адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища, яка включає нормативно-правову, інституційну, функціональну, інформаційно-аналітичну, ресурсну, контрольню-наглядову та міжнародно-партнерську складові. Охарактеризовано нормативно-правову базу, що регулює сферу національної безпеки України. Особливу увагу приділено питанню забезпечення балансу між необхідними обмеженнями в умовах воєнного стану та збереженням демократичних принципів і захистом прав людини. Наголошено, що особлива увага повинна приділятися розвитку систем раннього попередження про потенційні загрози, що дозволяє максимально оперативно реагувати на зміни у безпековому середовищі. Підкреслено важливість міжнародного співробітництва у контексті євроатлантичної інтеграції України. Визначено перспективи подальших досліджень у цій сфері.

Ключові слова: адміністративно-правовий механізм, безпекове середовище, національна безпека, правове регулювання, військовий стан.

Steblovskiy V.

Features of the administrative and legal mechanism for regulating the security environment in the state

The article analyzes the features of the administrative and legal mechanism for regulating the security environment in Ukraine. The relevance of the research problem is emphasized in the context of modern challenges to Ukraine's national security, particularly under martial law conditions.

The aim of the article is to clarify the essence of the administrative and legal mechanism for regulating the security environment in the state and its components.

Scientific approaches to understanding the concepts of «security environment» and «administrative and legal regulation» in the field of national security are analyzed. It is determined that national security is the state's ability to withstand external and internal negative factors that can lead to economic and political destabilization in the country. The main goal of the administrative and legal mechanism for regulating the security environment is to create and maintain a stable, adaptive system for protecting national interests under martial law conditions. Based on the analysis of current legislation and scientific literature, the structure of the administrative and legal mechanism for regulating the security environment is defined, which includes regulatory, institutional, functional, information-analytical, resource, control-supervisory, and international partnership components. The legal framework regulating the sphere of national security of Ukraine is characterized. Particular attention is paid to ensuring a balance between necessary restrictions under martial law and preserving democratic principles and human rights protection. It is emphasized that special attention should be paid to the development of early warning systems about potential threats, which allows for the most

prompt response to changes in the security environment. The importance of international cooperation in the context of Ukraine's Euro-Atlantic integration is underlined. Prospects for further research in this area are identified.

Keywords: *administrative and legal mechanism, security environment, national security, legal regulation, martial law.*

Постановка проблеми. Актуальність дослідження адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища в державі зумовлена низкою взаємопов'язаних факторів, які характеризують сучасні виклики національній безпеці. В умовах глобалізації та стрімкого технологічного прогресу відбулася трансформація традиційних загроз та з'явилися нові загрози, такі як кібератаки, гібридна війна та міжнародна злочинність. Військове вторгнення РФ в Україну підкреслило необхідність розробки ефективних правових механізмів захисту національного суверенітету і територіальної цілісності. Євроатлантична інтеграція України вимагає гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами безпеки. При цьому все більшого значення набуває збалансування заходів безпеки з дотриманням прав і свобод громадян в рамках комплексного адміністративно-правового регулювання, а також врахування економічних, екологічних та інформаційних аспектів безпеки. Дослідження особливостей адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища в державі має фундаментальне значення для науки адміністративного права з огляду на низку взаємопов'язаних факторів. Передусім, це зумовлено трансформацією парадигми національної безпеки в умовах глобалізації та технологічного прогресу, що вимагає переосмислення традиційних підходів до адміністративно-правового регулювання у цій сфері. Крім того, аналіз особливостей адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища сприяє поглибленню розуміння специфіки взаємодії різних суб'єктів адміністративного права у процесі забезпечення національної безпеки. Вивчення даної проблеми дає змогу виявити потенційні прогалини та колізії в чинному законодавстві, а також розробити науково обґрунтовані рекомендації щодо його вдосконалення. За нинішніх умов, особливо важливим є дослідження адміністративно-правових аспектів протидії гібридним загрозам, що безумовно, вимагає розширення предметного поля науки адміністративного права. Таким чином, наукове осмислення та вдосконалення адміністративно-правових механізмів регулювання безпекового середовища має вирішальне значення для ефективного функціонування системи національної безпеки України в умовах сучасних багатовимірних викликів і загроз.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед наукових праць, у яких відображено регулювання безпекового середовища, варто згадати науковців: В. І. Андрейцев, В. Ю. Богданович, К. Л. Бугайчук, С. П. Пономарьов, Г. П. Ситник, Г. Стеценко, Є. В. Кобко, В. О. Копанчук, І. Корж, М. В. Шульга та інші.

Однак, подальше вивчення даної проблематики дозволяє розширити теоретико-методологічний інструментарій адміністративного права, збагачуючи його новими концепціями, адаптованими до сучасних реалій безпекового середовища України в умовах військового стану.

Метою статті є уточнення сутності адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища в державі та його складових.

Методи дослідження. Під час підготовки матеріалу статті автор поєднав загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Зокрема, системний підхід був застосований для розгляду адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища як цілісної системи взаємопов'язаних елементів. Метод аналізу та інтеграції дозволив охарактеризувати окремі елементи, з яких складається цей механізм. Формально-юридичний метод використовувався для аналізу нормативно-правової бази, що регулює сферу національної безпеки України. Порівняльно-правовий метод було застосовано для порівняння різних наукових підходів щодо розуміння сутності безпекового середовища. Метод узагальнення дозволив сформулювати висновки дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головна задача держави – забезпечувати і підтримувати безпеку своїх громадян. Вивчення особливостей адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища в державі та його складових має вагоме практичне значення для оптимізації діяльності органів державної влади у сфері забезпечення національної безпеки. Оскільки, на основі пошуку оптимальних рішень адміністративно-правового регулювання національної безпеки, є можливість виробити ефективні механізми взаємодії різних міністерств та відомств, удосконалити систему стратегічного управління ризиками в безпековому середовищі. Важливо підкреслити, що дослідження особливостей адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища має критичне значення для процесів євроатлантичної інтеграції України. Кабінет Міністрів України та силові структури повинні виявити напрями інтеграції вітчизняного адміністративного законодавства з нормами та стандартами ЄС і

НАТО у сфері безпеки, що є необхідною умовою для повноцінної інтеграції України до європейських та євроатлантичних структур. Таким чином, вивчення особливостей адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища в державі є не лише актуальним напрямом наукових досліджень, але й стратегічно важливим завданням для розвитку науки адміністративного права в контексті забезпечення національної безпеки та зміцнення правової системи України.

«В останні роки з боку філософів, соціологів, економістів та інших науковців спостерігається активізація спроб щодо подальшої операціоналізації поняття «безпека» у контексті пошуку шляхів прогресивного розвитку від окремої людини до земної цивілізації в цілому. Їх зусилля концентруються, зокрема, у площині збереження та подальшого розвитку системи базисних цінностей суспільства як структурного (цінності типу: «справедливість», «виживання», «розвиток», «свобода», «права людини», «добробут» та інші), так і функціонального рівнів. Сучасне наукове знання про безпеку включає певні уявлення про цей феномен в межах технічних, юридичних, воєнних, політичних, соціальних та інших наук, що знаходяться у взаємному зв'язку» [13, с. 35-36].

К. Л. Бугайчук наголошує, що «у сучасній юридичній та військовій науковій літературі немає чіткого та усталеного визначення безпекового середовища. Його розуміють як умови життєдіяльності людей, сукупність зовнішніх і внутрішніх відносин між суб'єктами в усіх сферах національної безпеки, комплекс факторів, що впливають на рівень державної та національної безпеки, сукупність геополітичної, політико-дипломатичної, воєнної, інформаційної та інших сфер тощо» [1, с. 113].

Безпека держави ґрунтується, у першу чергу, на міцності економіки, військових силах та правоохоронній системі. На думку О. О. Резнікової, «основними об'єктами системи забезпечення національної стійкості є держава та суспільство, які можуть зазнати деструктивних впливів (дії загроз, кризових ситуацій та інших небезпек)» [11, с. 43].

«Безпека, на думку О. В. Потехіна і І. Я. Тодорова, охоплює низку взаємопов'язаних компонентів: а) фізично-географічних (недоторканість кордонів, територіальну цілісність країн регіону, контроль над власними природними ресурсами та шляхами їх транспортування); б) внутрішньополітичних (політична стабільність регіональної системи в цілому та окремих її компонентів); в) міжнародний аспект (захист від зовнішніх загроз)» [3, с. 224].

Н. Ю. Цибульник «адміністративно-правове регулювання сектора безпеки України визначає як засновану на адміністративно-правових нормах діяльність уповноважених державою суб'єктів публічного адміністрування з метою впорядкування, охорони та розвитку суспільних відносин у сфері безпекового сектора за допомогою адміністративно-правових засобів» [14, с. 154].

Є. В. Кобко констатує, що «адміністративно-правове регулювання національної безпеки держави слід охарактеризувати як сукупність адміністративно-правових засобів впливу на поведінку учасників відносин із забезпечення національної безпеки з метою дотримання Конституційних засад щодо гарантування безпеки людини, її життя і здоров'я, честі та гідності, недоторканності, а також забезпечення існування України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави» [2, с. 118].

Виходячи з цього, національна безпека є здатністю держави протистояти зовнішнім та внутрішнім негативним чинникам, які можуть призвести до дестабілізації економіко-політичної в країні.

Відповідно, адміністративно-правовий механізм побудови безпекового середовища слід розглядати як сукупність адміністративно-правових засобів, методів та інструментів, що використовуються державними органами та іншими уповноваженими суб'єктами для створення, підтримки та вдосконалення умов, які забезпечують захист від загроз та ризиків у певній сфері суспільних відносин.

О. О. Резнікова припускає, що «пріоритетними напрямками державної політики у сфері забезпечення національної безпеки України у післявоєнний період будуть такі: зміцнення сектору безпеки і оборони; пошук зовнішніх безпекових гарантій поза межами НАТО, розвиток двосторонніх відносин зі стратегічними партнерами; відновлення економічного і людського розвитку України; розбудова національної системи стійкості; підвищення ефективності державного управління; завершення реформ, які довели свою ефективність» [12].

Встановлено, що адміністративно-правовий механізм регулювання безпекового середовища в Україні являє собою комплексну правову систему, що складається з взаємопов'язаних компонентів, кожен з яких відіграє специфічну унікальну роль у забезпеченні національної безпеки держави. Головна мета адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища – полягає у створенні та підтримці стійкої, дієвої, адаптивної системи захисту національних інтересів держави від внутрішніх та зовнішніх загроз національної безпеки. Даний механізм спрямований на забезпечення оптимальних умов для

реалізації фундаментальних прав і свобод громадян, стабільного функціонування державних інституцій в умовах військового стану.

Регулювання безпечного середовища здійснюється на основі відповідної нормативно-правової бази:

1. Закон України «Про національну безпеку України» 21 червня 2018 року № 2469-VIII (визначаються та розмежовуються повноваження державних органів у сферах національної безпеки і оборони, створюється основа для інтеграції політики та процедур органів державної влади, інших державних органів, функції яких стосуються національної безпеки і оборони, сил безпеки і сил оборони, визначається система командування, контролю та координації операцій сил безпеки і сил оборони, запроваджується всеосяжний підхід до планування у сферах національної безпеки і оборони, забезпечуючи у такий спосіб демократичний цивільний контроль над органами та формуваннями сектору безпеки і оборони) [6].

2. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII (визначає правові та організаційні основи забезпечення захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави, національних інтересів України у кіберпросторі, основні цілі, напрями та принципи державної політики у сфері кібербезпеки, повноваження державних органів, підприємств, установ, організацій, осіб та громадян у цій сфері, основні засади координації їхньої діяльності із забезпечення кібербезпеки) [8].

3. Закон України «Про оборону України» від 6 грудня 1991 року № 1932-XII (встановлює засади оборони України, а також повноваження органів державної влади, основні функції та завдання органів військового управління, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, обов'язки підприємств, установ, організацій, посадових осіб, права та обов'язки громадян України у сфері оборони) [7].

4. Указ Президента України «Про Порядок проведення огляду загальнодержавної системи боротьби з тероризмом» від 9 липня 2019 року № 506/2019 (визначає організаційні засади проведення огляду загальнодержавної системи боротьби з тероризмом) [9].

5. Постанова КМ України «Про затвердження Порядку реалізації матеріальних цінностей державного резерву» від 25 серпня 2004 р. № 1078 (визначає механізм та способи реалізації матеріальних цінностей державного резерву (матеріальні цінності), зокрема мобілізаційного) [5].

6. Постанова КМ України «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту» від 9 січня 2014 р. № 11 (регулює питання здійснення заходів цивільного захисту в державі, визначає склад органів управління та сил цивільного захисту, планування діяльності єдиної державної системи цивільного захисту, порядок виконання нею завдань та організації взаємодії) [4].

7. Рішення РНБО України «Про стратегію національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року (визначає реальні й потенційні загрози державній безпеці України, напрями та завдання державної політики у сфері державної безпеки, є основою для планування і реалізації політики у сфері державної безпеки) [10] та інші нормативно-правові акти.

На основі проведеного аналізу чинного національного законодавства та науково-літературних джерел, можна виділити структурні елементи цього механізму:

1. Нормативно-правова складова, яка включає сукупність законодавчих та підзаконних актів, що регулюють відносини у сфері національної безпеки України. На основі цього формується правове підґрунтя для функціонування всієї системи безпеки, визначаючи повноваження і обов'язки суб'єктів забезпечення національної безпеки, норми, процедури прийняття рішень та механізми контролю їх виконання.

2. Інституційна складова – охоплює систему органів державної влади, залучених до процесу забезпечення національної безпеки. Ключову роль відіграють Рада національної безпеки і оборони України, Служба безпеки України, Міністерство оборони, Міністерство внутрішніх справ, органи Національної поліції, Національна гвардія та інші профільні відомства. Результативність функціонування цих інституцій залежить від розподілу повноважень та налагодженої міжвідомчої координації роботи, спрямованої на захист національних інтересів.

3. Функціональна складова, що включає комплекс заходів, спрямованих на виявлення, попередження та нейтралізацію загроз національній безпеці. Для цього реалізується комплекс різноманітних силових та адміністративних заходів, здійснення розвідувальної та контррозвідувальної діяльності, проведення антитерористичних операцій, забезпечення кібербезпеки, протидію дезінформації, охорона стратегічно важливих об'єктів інфраструктури тощо. Важливим аспектом є розробка механізмів швидкого реагування та усунення загроз.

4. Інформаційно-аналітична складова – забезпечує пошук, збір, обробку та аналіз інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень у сфері національної безпеки. На цій основі здійснюється

моніторинг загроз, оцінка ризиків, прогнозування розвитку безпекової ситуації. У цій діяльності провідну роль відіграють підрозділи силових структур та спеціалізовані науково-дослідні установи до компетенцій яких віднесено інформаційно-документарне забезпечення. Основна робота орієнтовна на розробку сучасних інформаційних технологій, створення захищених баз даних, систем обміну інформацією між різними силовими структурами. Крім того, важливим аспектом є розвиток аналітичних компетенцій фахівців, здатних здійснювати глибокий аналіз та прогнозування безпекових тенденцій. Особлива увага повинна приділятися розвитку систем раннього попередження про потенційні загрози, що дозволяє максимально оперативно реагувати на зміни у безпековому середовищі.

5. Ресурсна складова охоплює матеріально-технічне, фінансове та кадрове забезпечення функціонування системи національної безпеки. Ресурсна компонента передбачає розробку та реалізацію державних програм розвитку оборонно-промислового комплексу, підготовку фахівців у сфері безпеки, формування та використання державних резервів. Цей елемент включає планування довгострокової стратегії розвитку оборонної промисловості, впровадження інноваційних технологій у сектор безпеки та створення прозорої системи державних закупівель (зброї, амуніції, техніки, боєприпасів, спецзасобів) для потреб військово-оборонного комплексу. Особливий акцент має бути зроблено на розвитку системи безперервної освіти і підвищення кваліфікації фахівців сектору безпеки.

6. Контрольно-наглядова складова забезпечує дотримання законності та ефективності функціонування системи національної безпеки. Вона включає механізми міністерського та міжвідомчого контролю, громадського нагляду, а також внутрішній аудит та оцінку ефективності діяльності різних безпекових структур держави. Багаторівнева система контролю, має ґрунтуватися на чітких критеріях оцінки діяльності безпекових структур, впровадження механізмів підзвітності та відповідальності за прийняті рішення. Особлива увага має приділятися забезпеченню балансу між необхідністю збереження державної таємниці та принципами демократичного цивільного контролю над силовими структурами. Надзвичайно важливо передбачити дію механізмів запобігання корупції та зловживанням владою у сфері національної безпеки. Прийняті рішення не повинні бути політично мотивованими.

7. Міжнародно-партнерська складова, що охоплює систему міждержавних угод, механізми міжнародного співробітництва та участі України в колективних системах безпеки, зокрема співпраця з НАТО, Інтерполом та ЄС у контексті євроатлантичної інтеграції України.

Реалізація виділених складових елементів дозволяє комплексно підійти до вдосконалення адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища в Україні, тим самим забезпечуючи його системність, гнучкість та здатність протистояти сучасним викликам в умовах війни. Важливо підкреслити, що ефективність функціонування цього механізму залежить від злагодженої взаємодії всіх його компонентів і вимагає вдосконалення нормативно-правової бази. Важливим аспектом функціонування даного механізму є забезпечення балансу між необхідними обмеженнями, які вводяться в умовах воєнного стану. Такі обмеження реалізуються через систему стримувань і противаг, громадський контроль, міжнародний моніторинг. Однак, навіть в умовах військового стану, важливим залишається збереження демократичних принципів державного управління і захист прав людини.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, адміністративно-правовий механізм регулювання безпекового середовища в Україні являє собою комплексну систему взаємопов'язаних компонентів, спрямовану на захист національних інтересів від внутрішніх та зовнішніх загроз. Головна мета адміністративно-правового механізму регулювання безпекового середовища полягає у створенні та підтримці стійкої, адаптивної системи захисту національних інтересів в умовах військового стану. Структура механізму включає сім основних складових компонентів: нормативно-правову, інституційну, функціональну, інформаційно-аналітичну, ресурсну, контрольно-наглядову та міжнародно-партнерську. Має бути збереження балансу між необхідними обмеженнями в умовах воєнного стану та збереженням демократичних принципів, захистом прав людини.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці конкретних пропозицій щодо вдосконалення законодавства у сфері національної безпеки та оборони України.

Список використаних джерел

1. Бугайчук К. Л. Безпекове середовище держави в контексті діяльності Міністерства внутрішніх справ України. *Право і безпека*. 2023. № 2 (89). С. 111–120.
2. Кобко Є. В. Адміністративно-правовий механізм забезпечення національної безпеки держави. *Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адмі-*

ністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» (08 Право). Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ, 2023. 400 с.

3. Потехін О. В., Тодоров І. Я. Глобалізація систем безпеки : Навчальний посібник. Донецьк : Донецький національний університет, 2011. 248 с.
4. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-p#Text>. (дата звернення: 26.08.2024).
5. Про затвердження Порядку реалізації матеріальних цінностей державного резерву : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 серпня 2004 р. № 1078. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1078-2004-p#Text>. (дата звернення: 27.08.2024).
6. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>. (дата звернення: 04.09.2024).
7. Про оборону України : Закон України від 6 грудня 1991 року № 1932-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>. (дата звернення: 02.09.2024).
8. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України : Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>. (дата звернення: 03.09.2024).
9. Про Порядок проведення огляду загальнодержавної системи боротьби з тероризмом : Указ Президента України від 9 липня 2019 року № 506/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/506/2019#Text>. (дата звернення: 28.08.2024).
10. Про стратегію національної безпеки України : Рішення РНБО України від 14 вересня 2020 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20#n2>. (дата звернення: 25.08.2024).
11. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022. 532 с.
12. Резнікова О. О. Стратегічний аналіз безпекового середовища України. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/statti/strategichnyy-analiz-bezpekovo-ho-seredovyschcha-ukrayiny>. (дата звернення: 05.09.2024).
13. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : Підручник. Київ : НАДУ, 2011. 730 с.
14. Цибульник Н. Ю. Деякі питання сектору безпеки України як об'єкта адміністративно-правового регулювання. *Право і суспільство*. 2021. № 1. С. 151–157.

References

1. Buhaichuk, K. L. (2023). Bezpekove seredovyshe derzhavy v konteksti diialnosti Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy [The security environment of the state in the context of the activities of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine]. *Pravo i bezpeka Law and Security*, 2(89), 111–120 [in Ukrainian].
2. Kobko, Ye. V. (2023). Administratyvno-pravovyi mekhanizm zabezpechennia natsionalnoi bezpeky derzhavy [Administrative and legal mechanism for ensuring the national security of the state]. *Dysertatsiia na здобuttia naukovo-ho stupenia doktora yurydychnykh nauk za spetsialnistiu 12.00.07 «Administratyvne pravo i protses; finansove pravo; informatsiine pravo» (08 Pravo)* [in Ukrainian].
3. Potiekhin, O. V. & Todorov, I. Ya. (2011). *Hlobalizatsiia system bezpeky. [Globalization of security systems]*. Navchalnyi posibnyk. Donetsk : Donetskyi natsionalnyi universytet [in Ukrainian].
4. *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro yedynu derzhavnu systemu tsyvilnoho zakhystu. (2014, January 9) [On approval of the Regulations on the Unified State System of Civil Protection]*. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy №11. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-p#Text> [in Ukrainian].
5. *Pro zatverdzhennia Poriadku realizatsii materialnykh tsinnosti derzhavnoho rezervu. (2004, August 25) [On approval of the Procedure for the sale of material assets of the state reserve]*. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy №1078. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1078-2004-p#Text> [in Ukrainian].
6. *Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy [On the national security of Ukraine] (2018, June 21)*. Zakon Ukrainy №2469-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].
7. *Pro oboronu Ukrainy [On the defense of Ukraine]*. (1991, December 6). Zakon Ukrainy №1932-XII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> [in Ukrainian].
8. *Pro osnovni zasady zabezpechennia kiberbezpeky Ukrainy [On the basic principles of ensuring cybersecurity in Ukraine]*. (2017, October 5). Zakon Ukrainy №2163-VIII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text> [in Ukrainian].

9. *Pro Poriadok provedennia ohliadu zahalnodержavnoi systemy borotby z teroryzмом [On the Procedure for Conducting a Review of the Nationwide Counterterrorism System]* (2019, July 9). Ukaz Prezydenta Ukrainy №506/2019. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/506/2019#Text> [in Ukrainian].
10. *Pro stratehiu natsionalnoi bezpeky Ukrainy [On the National Security Strategy of Ukraine]* (2020, September 14). Rishennia RNBO Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0005525-20#n2> [in Ukrainian].
11. Reznikova, O. O. (2022). *Natsionalna stiikist v umovakh minlyvoho bezpekovoho seredovyscha [National resilience in a changing security environment]*. Monohrafiia. Kyiv: NISD [in Ukrainian].
12. Reznikova, O. O. (2022). Stratehichniy analiz bezpekovoho seredovyscha Ukrainy. [Strategic analysis of Ukraines security environment]. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen*. Retrieved from <https://niss.gov.ua/news/statti/stratehichnyy-analiz-bezpekovoho-seredovyscha-ukrayiny> [in Ukrainian].
13. Sytnyk, H. P. (2011). *Derzhavne upravlinnia u sferi natsionalnoi bezpeky (kontseptualni ta orhanizatsiino-pravovi zasady) [State administration in the field of national security (conceptual and organizational and legal principles)]*. Pidruchnyk. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
14. Tsybulnyk, N. Yu. (2021). Deiaki pytannia sektoru bezpeky Ukrainy yak obiekta administratyvno-pravovoho rehuliuвання [Some issues of the security sector of Ukraine as an object of administrative and legal regulation]. *Pravo i suspilstvo - Law and Society, 1*, 151-157 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.03.2025